

kamın yapısında da yer alır. Bunlardan acem-büselik, arazbar-büselik, bayatı-büselik, bayatı-araban-büselik, büselik-aşiran, evç-büselik, gerdâniye-büselik, hicaz-büselik, hicazkâr-büselik, hisar-büselik, mâhur-büselik, muhayyer-büselik, nevâ-büselik, sabâ-büselik, şehnaz-büselik, tâhir-büselik kendi adını taşıyan birleşik makamlardır. Büselik ismi kullanılmayan, ancak bünyesinde, yerinde veya şed (transpoze) olarak büselik dörtlü veya beşlisi bulunduran nihâvend, sultânîyegâh, ferahfezâ vb. makamlar da vardır.

Büselik makamına örnek olarak İtrî'nin, "Her gördüğü perîye gönül mübtelâ olur" mısraı ile başlayan hafif usulündeki bestesi, Sultan III. Selim'in, "Bir pür-cefâ hoş dilberdir" mısraı ile başlayan yürük aksak şarkısı ve İsmâil Dede Efendi'nin din dışı sahadaki ilk bestesi olan ağır aksak semâi usulündeki, "Zülfündedir benim baht-ı siyahım" mısraı ile başlayan şarkısı gösterilebilir.

BİBLİYOGRAFYA :

Ezgi, *Türk Musikisi*, I, 33, 37, 75-76; IV, 206-207; Arel, *Türk Musikisi*, s. 19; Öztuna, *BTMA*, I, 164-165; Hormoz Farhat, "Büselik", *Elr.*, IV, 568.

ALÂEDDİN YAVAŞÇA

BÜSİRİ, Ahmed b. Ebû Bekir

(أحمد بن أبي بكر البوصيري)

Ebû'l-Abbâs Şihâbüddîn
Ahmed b. Ebî Bekr b. İsmâîl el-Bûsîrî
(ö. 840/1436)

Zevâid kitapları telifiyle tanınan
Mısırlı muhaddis.

762 (1361) yılında Mısır'ın batı yöresindeki Ebû Sîr'de doğdu. Ömer b. İsa'dan hâfızlık yaptı ve kıraatini geliştirdi. Hocasının teşvikiyle Kahire'ye gitti. Orada fıkıh ve nahiv okudu. İzzeddin b. Cemâa, Bulkînî, Zeynüddin el-İrâkî, Nüreddin el-Heysemî ve yaşça kendisinden küçük olan İbn Hacer el-Askalânî gibi muhaddislerin derslerine devam etti. Hocası İrâkî henüz hayatta olduğu halde İbn Hacer'den devamlı şekilde istifade ederek onun *Lisânü'l-Mizân*, *en-Nüket 'ale'l-Kâşif* adlı eserlerini ve daha başka kitaplarını yazdı. Yazısı güzel olduğu için birçok eseri istinsah etti. Bir Şâfiî âlimi olan Bûsîrî 18 Muharrem 840'ta (2 Ağustos 1436) Remle'de vefat etti.

Bûsîrî, herhalde asabî mizacı sebebiyle sakın bir hayat içinde Kur'an okuyup

Aksak (Şakir Ağa'dan)

Büselik makamı seyir örneği

ibadet etmeyi pek sever, insanlardan uzak kalmayı tercih ederdi. Bundan dolayı hadis rivayetinden çok hadis kitaplarıyla meşgul olmuştur. Çağdaşları onun hadiste bir otorite olmadığını da kaydediler.

Eserleri. Bûsîrî'nin en tanınmış eserleri zevâid* konusundaki kitaplarıdır. 1. *Mişbâhu'z-zücâce fî zevâ'idü İbn Mâce*. İbn Mâce'nin *es-Sünen*'inde bulunduğu halde *kütüb-i hamse**de yer almayan hadisleri ihtiva eder. Bûsîrî *Sünen-i İbn Mâce*'deki hadislerin senedlerini sağlamlık açısından değerlendirmiş, ancak haklarında farklı görüşler bulunan senedleri değerlendirmeye tâbi tutmamıştır. Muhammed Fuad Abdülbâki İbn Mâce'nin *es-Sünen*'ini neşrederken Bûsîrî'nin bu eserindeki değerlendirmelerden faydalanmıştır. Eser bazı kaynaklarda *Zevâ'idü İbn Mâce 'ale'l-Kütüb-i'l-hamse* adıyla da zikredildiği için Brockelmann bunu iki ayrı kitap olarak tanıtmaktadır (*GAL Suppl.*, II, 72). *Mişbâhu'z-zücâce* Mûsâ Muhammed Ali-İzzet Ali Atıyye tarafından iki cilt halinde Kahire'de (ts.), Kemal Yûsuf el-Hüt tarafından yine iki cilt halinde Beyrut'ta (1986) basılmıştır. Süleymaniye Kütüphanesi'nde eserin müellifi meçhul bir de hâşiyesi bulunmaktadır (Hafîd Efendi, nr. 35, 268 varak). 2. *Fevâ'idü (Cevâhirü) 'l-müntekâ li-zevâ'idü'l-Beyhakî*. Beyhakî'nin *es-Sünenü'l-kübrâ*'sında olup *Kütüb-i Sitte*'de bulunmayan hadisleri bir araya toplayan bu eserin, müellifin kendi hattıyla yazılmış II ve III. ciltleri Dârü'l-kütübü'l-Mısıryye'de (Hadis, nr. 357) bulunmaktadır (Ziriklî, I, 104). 3. *İthâfü'l-ıhyere bi-zevâ'idü'l-mesâ-nîdî'l-âşere*. *İthâfü's-sâdeti'l-meherre* adıyla da anılan kitap Tayâlîsî, Müsedded, Humeydî, İbn Ebû Ömer, İshak b. Râhûye, Ahmed b. Menî, İbn Ebû Şeybe, Abd b. Humeyd, Hâris b. Ebû Üsâme ve Ebû Ya'lâ el-Mevsilî'nin müsnedlerinde olup *Kütüb-i Sitte*'de bulunmayan hadisleri toplamaktadır. *İthâfü'l-ı-*

yere ile Bûsîrî'nin hocası İbn Hacer'in *el-Meâlibü'l-âliye* adlı zevâidinin kaynakları tamamen aynıdır. Müellif 823 (1420) yılında tamamladığı bu eserini daha sonra senedlerini zikretmeksizin ihtisar etmiş, onu da 832'de (1429) birtirmiştir. 4. *Tuĥfetü'l-ĥabîb li'l-ĥabîb bi'z-zevâ'id 'ale't-Terġib ve't-terĥib*. Bûsîrî bu eserini *İthâfü'l-ıhyere*'den ve Deylemî'ye ait *Müsnedü'l-Firdevs*'in zevâidinden derlemiş ve Münzirî'nin *et-Terġib ve't-terĥib* adlı eserine zeyil olarak kaleme almıştır. Ancak eseri tertip ederek temize çekmeye imkân bulamadan vefat etmiştir. *Tuĥfetü'l-ĥabîb*'i daha sonra oĭlu temize çekerken çok hata yapmıştır (bk. Brockelmann, II, 72).

BİBLİYOGRAFYA :

Bûsîrî Ahmed b. Ebû Bekir, *Mişbâhu'z-zücâce* (nşr. Mûsâ Muhammed Ali — İzzet Ali Atıyye), Kahire, ts., I-III; İbn Hacer, *İnbâ'ü'l-gumr*, VIII, 431-432; İbn Fehd Ömer b. Muhammed, *Mu'cemü's-şüuyâĥ* (nşr. Muhammed ez-Zâhî), Riyad 1402/1982, s. 55-56; Şehâvî, *ed-Đau'ü'l-lâmi'*, I, 251-252; Süyûtî, *Hüsnü'l-muĥâdara*, I, 363; İbnü'l-İmâd, *Şezerât*, VII, 233-234; Brockelmann, *GAL Suppl.*, I, 618-619; II, 71-72; *İzâhu'l-meknân*, I, 17, 245; Sezgin, *GAS*, I, 148; Kehhâle, *Mu'cemü'l-mü'eliftin*, I, 175; Ziriklî, *el-A'lam* (Fethullah), I, 104.

İSMAIL L. ÇAKAN

BÜSİRİ, Muhammed b. Saïd

(محمد بن سعيد البوصيري)

Ebû Abdillâh Şerefüddîn
Muhammed b. Saïd b. Hammâd
b. Muhsin el-Bûsîrî
(ö. 695/1296 [?])

Hz. Peygamber için yazdığı kasidelerle
üne kavuşan şair.

1 Şevval 608'de (7 Mart 1212) Yukarı Mısır'da Behnesâ şehrine bağlı Behşim'de doğdu. Kaynaklara göre Berberî asıllı olup Fas'taki Hammâd Kalesi'nde Habnunoğulları diye tanınan bir aileden gelmektedir (Safedî, III, 106). Nisbelerinden birinin Sanhâcî olması da onun aslen Mağribli olduğunu göstermektedir.